

Folketingets Kommunaludvalg

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 01.07.2008

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail vfm@vfm.dk

NNM/ J.nr. 2008-4068

Under henvisning til Folketingets Kommunaludvalgs brev af 3. juni 2008 følger hermed velfærdsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 110 (KOU Alm. del), stillet efter ønske fra Per Clausen (EL).

Spørgsmål nr. 110:

"Kan ministeren bekræfte, at erfaringerne fra andre lande viser, at der kan manipuleres med resultaterne ved elektroniske valg både i de tilfælde, hvor der stemmes over internettet og hvor der stemmes på valgstederne?"

Svar:

Som nævnt i svaret på spørgsmål nr. 107 er der eksempler fra udlandet, hvor der er oplevet store problemer med sikkerheden, bl.a. i Nederlandene og i USA, som bl.a. har ført til tilbagekaldelse af certificeringen af de elektroniske valgmaskiner og tilbagegang til papirbaseret stemmeafgivning.

I *Nederlandene* har man stemt elektronisk siden begyndelsen af 1990'erne. Ved det seneste valg i 2006 stemte ca. 90 pct. af alle stemmeberettigede i Nederlandene via elektroniske stemmemaskiner. Efter de lokale valg i 2006 i Nederlandene blev der rapporteret forskellige uregelmæssigheder. En undersøgelse af uregelmæssighederne nåede frem til, at det ikke var muligt at undersøge disse nærmere, fordi afstemningen foregik på såkaldte direct recording machines, som ikke producerer stemmesedler eller andet kontrollerbart materiale. En borgergruppe, "We do not trust voting computers", udgav i oktober 2006 en rapport, der bl.a. påviste, at det trods den manglende offentlige adgang til oplysninger om systemet var muligt for personer med en vis teknisk indsigt at manipulere maskinerne på en sådan måde, at afstemningsresultaterne kunne ændres i løbet af det tidsrum, der løber mellem stemmeafgivningen og maskinens generering af valgets resultater. De forhold, som blev påvist af den pågældende borgergruppe, blev efterfølgende bekræftet af en statslig sikkerhedstjeneste, hvorefter der blev truffet en række sikkerhedsforanstaltninger før afvikling af valget. Alligevel blev certificeringen af alle de anvendte stemmemaskiner trukket tilbage ved en domstols-

kendelse i oktober 2007. Den 16. maj 2008 besluttede den hollandske regering endvidere, at der fremover alene skal anvendes papir og rød blyant, mens regeringen afviste et forslag om udvikling af en ny generation af stemmemaskiner.

Ved valget i *Florida* i 2006 opstod der problemer, som lignede problemerne ved præsidentvalget i 2000. Ca. 18.000 elektroniske stemmer kunne registreres som afgivet, men var "forsvundet", da man opgjorde forholdet mellem de i alt afgivne stemmer og de stemmer, der i alt var placeret på de forskellige kandidater. Efterfølgende foranstaltede Florida kontrol af de involverede stemmemaskiner, men ingen af dem viste fejl. Man kunne blot konkludere, at 18.000 stemmer tilsyneladende var afgivet, men ikke efterfølgende placeret noget sted.

I *Californien* anmodede de californiske myndigheder i maj 2007 University of California om at undersøge de tre elektroniske valgsystemer, som staten anvender, og bevidst forsøge at kompromittere systemernes sikkerhed, nøjagtighed og integritet. Forskerne afleverede deres rapporter i juli 2007, der påviste, at det var muligt at manipulere med de pågældende systemer og derved ændre valgresultaterne. I rapporterne er endvidere indeholdt en række anbefalinger til, hvordan man kunne løse eller tage højde for nogle af de sikkerhedsmæssige problemer. Efterfølgende blev alle tre systemer decertificeret, og det blev herefter som udgangspunkt forbudt at anvende maskinerne, bortset fra en enkelt maskine ved hvert valgsted, som kunne anvendes af handicappede vælgere. Desuden er der stillet ekstra sikkerhedskrav, som skal opfyldes, inden de pågældende maskiner kan tages i brug igen. Bl.a. skal det være muligt (og vil være påkrævet), at der kan foretages en efterfølgende manuel optælling også af de elektronisk afgivne stemmer.

De nævnte erfaringer udgør bl.a. baggrunden for, at det efter regeringens opfattelse er vigtigt at afvente yderligere udenlandske erfaringer, før regeringen vil tage initiativ til at tilvejebringe den nødvendige lovhjemmel til et forsøg med elektronisk stemmeafgivning. Der henvises i øvrigt til svaret på spørgsmål nr. 107.

Karen Jespersen

/ Nicoline Nyholm Miller

+ e-post til: Sagsbeh. i Kommunaljuridisk kt. og Forvaltningsjuridisk kt.
Afdelingschef Hans B. Thomsen
Afdelingschef Niels Jørgen Mau Pedersen
Pressechef/ jht@vfm.dk; alu@vfm.dk
Samling
ktmsk@vfm.dk
elpecl@ft.dk
udvalg@ft.dk